

spektive ČCHILAOVE (v severočínské standardní výslovnosti, čítají 20 tisíc osob a žijí hlavně v Kuej-čou (západní část) a v Čuangské autonomní oblasti Kuang-si (zejména v mnohonárodnostním autonomním okrese Lung-lin). Svým etnickým původem náleží spíše k čuangsko-tungským národům, avšak v důsledku dlouhého soužití s Miaozy převzali od nich tolik prvků do svého jazyka, kultury a životního stylu, že jsou dnes řazeni k národům miaoško-japonským. Kchelaové slují u sousedních národů lú, Miaoó, Puió i Čiňanů jako zruční řemeslníci, zejména kováři.

Vietnamci

V přímořských, ale také v západních krajích Čuangské autonomní oblasti Kuang-si žije nepočtená, etnická a jazykově samostatná skupina obyvatel vietnamského původu (přibližně 5 tisíc osob), kteří se sami nazývají Kih (čti kít), což Čiňané přepisují a vyslovují Ting. Kihové (Tingové) hovoří severním dialektem vietnamského jazyka, ale nejsou odborníci dosud zajedno, neboť zatímco základním slovům fonem se vietnamská přibližuje jazykům mon-khmerským, gramatickou stavbou má blízko k jazykům čínsko-tibetským. Kromě vietnamského jazyka Kihové užívají také kantonský dialekt čínštiny. Jako písmo užívají stejně jako ostatní Vietnamci latinu. V přímořských oblastech se věnují rybolovu, jiné zemědělství. Jejich matriální a duchovní kultura je v podstatě shodná s kulturou vietnamského lidu v sousední VSR. Kihové jsou většinou taoisti, avšak praktikují také kult předků; od konce 19. století je mezi nimi rozšířeno rovněž katolické náboženství.

Mon-khmerské národy

Etnická a lingvistická čeleď mon-khmerská je na území Číny zastoupena třemi národnostmi, žijícími v jihovýchodních oblastech Jün-nanu bezprostředně sousedících s Barmou. Jsou to Kchawaové, Penglungové a Pulangové. O původu mon-khmerských národů v Číně bylo vysloveno několik domněnek. Podle názoru anglického badatele H. K. Daviese se tyto národy dostaly sem (a také dále na Indočínský poloostrov) z východní Číny, odkud je vytlačoval expanzivní živel chanský. Čínští autoři naproti tomu je považují za přišehovalce z Indočíny představující pravděpodobně zbytky těch australoidů, kteří už v dobách mezolitu (střední doba kamenná) přišli do styku s mongoloidy jižních částí Číny a severních oblastí Indočínského poloostrova. Sovětská etnografická škola (N. N. Cebočarov ad.) pakládá mon-khmerské národy za autochtónní obyvatel jak jihovýchodních oblastí pevninské východní Asie, tak samotné jihovýchodní Asie. Z lingvistického hlediska náleží mon-khmerské jazyky do rodiny jazyků austronézijských, přičemž kchawaština spolu s penglungštinou a pulangštinou tvoří samostatné skupiny monských jazyků, které se v těchto místech vlnily do jazyka čínsko-tibetských. V čínských pramenech jsou tyto národy zmiňovány poprvé už v 9. století n. l. jako Wan-manové, Waj-juové ad., výlovně o jednotlivci-

ých z nich se však mluví až v 18. století. Celkový počet všech příslušníků mon-khmerských národů v Číně dosahuje dnes 320 tisíc, obyvatele (1978). Z uvedených tří národností má své vlastní autonomní jednotky pouze nejpočetnější národnost Kchawaó.

KCHAWAÓVÉ, též Waové (260 tisíc osob), obývají horské oblasti jihovýchodního Jün-nanu, kde se také nacházejí čtyři jejich autonomní okresy Čchang-čuan, Si-meng, Keng-na (společně s Tchajji) a Meng-lien (společně s Le-čchuy a Tchajji). Z historie Kchawaó se připomíná zejména jejich odboj proti anglickým intervencím v roce 1903 a pomoc, kterou poskytl CLOA počátkem 50. let při likvidaci kuomintangských ozbrojených band.

Hlavním zaměstnáním Kchawaó je zemědělství doplňované míšlím lovem. Pěstuje se rýže, obilí, kukuřice, proso, hrách a také mák na výrobu opia; lovi se divoká zvířata žijící v horských lesích – tygři, leopardi, medvědi ad. Z řemesel doznalo jistého rozvoje zejména tkalcovství, výroba národů a předmětů z bambusu. U Kchawaó se dlouhou dobu udržovaly zbytky totálnímu, vedle kultu předků a víry v duchy. U částí Kchawaó je rozšířen také buddhismus.

PENGLUNGÓVÉ, patří k nejmenším národnostem Číny (10 tisíc obyvatel). Žijí porůznu v tchajsko-fingchanském autonomním kraji Te-chung v nejzápadnějším cípu Jün-nanu. Vlastní autonomní jednotku nemají. Část lidí žije také v sousední Barmě. Z mnoha názvů, pod kterými jsou v Číně známi (Zuó-juové, Angové, Mengpanové ad.), je v evropské literatuře nejrozšířenější název Palang.

Vedle vlastního jazyka penglungštiny a jejich dialektů hovoří též jazyky sousedních Tingchouů a Tchajji. Obšívou si zajišťují hlavně zemědělstvím (pěstování čaje, bavlny, citrusových stromů), částečně i sběračstvem. Penglungské ženy se navíc věnují tkání barevných látek, muži platení z bambusu. I když většinou vyznávají jüni (hinajanský) buddhismus, který přijali od sousedních Tchajji, přežívají v jejich náboženských představách i některé předbuddhistické pověry, pro něž je příznačné zejména uctívání duchů hor a vod.

PULANGÓVÉ, sami nazývání Wuóvé, respektive Wengkungové, a v evropské literatuře označováni nejčastěji názvem Puman, čítají 50 tisíc obyvatel a žijí povětšinou v tchajském autonomním kraji Si-šuang-pan-na a v sousedním s ním lachuském autonomním okrese Lan-čchang v nejlžiřejším cípu Jün-nanu v těsném sousedství s Loosem a Barmou. Podle nich je v Jün-nanu pravděpodobně pojmenováno pahory Wu-liang-šan, což může být dalším dokladem jejich autochtónního původu. Pulangština představuje samostatný jazyk monšské větve společeného mon-khmerského jazykového kmene, a protože nemá vlastní písmo, používá někdý tchajské abecede.

Sidliště Pulangů jsou tradičně budována na svazích hor uprostřed neprostupných džunglí, což odjakživa znesnadňovalo styk Pulangů s okolním světem a vedlo k uchování náruče urovně výrobních sil a primitivní organizace pulangské společnosti. Hlavním zaměstnáním zůstává zemědělství doplňované lovem, sběrem stvím a poděl řeky Lan-čchang-fang (Me-

kong) také rybolovem. Pulangové z bezprostředního okolí Si-šuang-pan-na jsou pod silným kulturním a náboženským vlivem Tchajji, od kterých převzali také buddhismus.

Malajsko-indonéské národnosti

Jedními zástupci etnolingvistické čeledi malajsko-indonéské (někdy označované též jako malajsko-polynešská) v Číně jsou KAOSANOVOÉ (dosl. horalé), což je pouze souhrnné označení pro všechna původní nechanská plemena ostrova Tchaj-wanu. Počítají se k nim zejména Amiové, Atajalové, Burunové, Jamiové, Pajwanové, Pujumové, Ruktojové, Sojajetové a další, žijící vsměs v horských oblastech střední a severní části ostrova a v nížinných oblastech jeho východního pobřeží. Jejich celkový počet se udává na 300 tisíc osob, přičemž Amiové, Pajwanové a Atajalové tvoří dohromady více než 80 % všech Kaosanů.

I když otázka etnogeneze Kaosanů představuje dodnes jeden ze složitých problémů vědy, zdá se, že je lze historicky odvozovat od lidu Min-ťue a Tung-jué (nesměšovat s populací jué, která se stala základem pozdějších národů čuangsko-tungských; viz Nový Orient 1981, čís. 1), obvyklého v dávných dobách přímořské oblasti dnešního Ce-fang, Fu-fien a Kuang-tungu, odkud se v prvních stoletích našeho letopočtu přemístili na Tchaj-wan a dále na Filipiny a Indonéské souostroví. Čínští zemědělci, kteří se později začali usazovat v rovině západní části ostrova, vytlačili domorodé obyva-

telstvo do vyšších horských poloh ostrova a nyní je tak věnovat se jako hlavní činnosti lovu. Kaosanské jazyky tvoří samostatnou skupinu mezi ostatními indonéskými (polynešskými) jazyky společného malajsko-indonéského (polynešského) jazykového kmene.

O ostrov Tchaj-wan (Formosu) svádějí v 17. století boje Portugaáci, Holanďané a Španělé. Z rukou Španělů, posledních jeho držitelů, byl ostrov vyrván v roce 1661 a stal se částí čching-ské říše. Avšak po pohrane čínsko-japonské válce v roce 1895 se ho zmocnili Japonci, pod jejichž okupací se pak nacházel až do roku 1945, kdy přešel znovu pod čínskou správu. V roce 1949 se na Tchaj-wanu usadila Čankaj-sková kuomintangská vláda, jež vůči domorodému obyvatelstvu uplatňovala tvrdé represíle. Kaosanové podle místních podmínek pracují buďto zemědělství, lov nebo rybolov. Tchaj-wan, který leží na rozhraní subtropického a tropického pásma, má velké množství srážek a jeho příznivé podnebí umožňuje pěstování vzácných teplomilných kultur – citrusovníku, kafrovníku, čajovníku ad., zatímco horské oblasti oplývají bohatými tropickými lesy s hojnou zvíř a ptactvem.

V důsledku celkové zpovělosti v ekonomickém a sociálním rozvoji vyskytují se u některých domorodých kmenů na Tchaj-wanu zbytky totémismu a fetišismu, čine primitivní pověry a předsudky (zejména pokud se týká lareckého zarměstání). Pod vlivem čínské kulturní tradice je mezi původním obyvatelstvem Tchaj-wanu poměrně hojně rozšířen také kult předků.

Zahájení výzkumu sachetových hrabů z Řecké doby. (Foto V. Sulc)

